

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia 29 marca 1991 r.

w sprawie trybu wykonywania nadzoru nad działalnością administracyjną sądów.

Na podstawie art. 34 ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. — Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 1990 r. Nr 23, poz. 138, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306 i Nr 89, poz. 517) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Nadzór nad działalnością administracyjną sądów obejmuje zagadnienia związane z zapewnieniem sprawnego rozpoznawania spraw, prawidłowego wykonywania orzeczeń sądowych oraz podejmowania czynności zapobiegawczych należących do kompetencji sądu.

2. Nadzór ten wykonywany jest w następujących formach:

- 1) wizytacji obejmujących pełny zakres działalności administracyjnej sądu lub wybranego wydziału (wydziałów),

- 2) lustracji obejmujących określoną problematykę,
- 3) dokonywania ocen działalności administracyjnej sądów, w szczególności na podstawie analiz danych statystycznych, z uwzględnieniem postępowania odwoławczego oraz badania skarg,
- 4) kontroli wykonywania orzeczeń sądowych,
- 5) kontroli organizacji pracy sekretariatów i biurowości sądowej,
- 6) narad powizytacyjnych oraz konferencji szkoleniowych sędziów i innych pracowników sądów.

§ 2. 1. Prezes sądu apelacyjnego i odpowiednio prezes sądu wojewódzkiego wykonują nadzór nad działalnością administracyjną sądów w powierzonym okręgu osobiście, za

pośrednictwem wiceprezesów, przewodniczących wydziałów, sędziów wizytatorów, a w uzasadnionych wypadkach — także innych sędziów, inspektorów do spraw biurowości sądowej oraz wyznaczonych sądowych kuratorów zawodowych.

2. Prezes sądu apelacyjnego i odpowiednio prezes sądu wojewódzkiego do wykonywania czynności nadzoru wyznacza sędziów wizytatorów, inspektorów do spraw biurowości sądowej, sądowych kuratorów zawodowych, którzy działają w wydziałach lub referatach wizytacyjnych albo w innych jednostkach organizacyjnych sądu.

§ 3. Prezes sądu wojewódzkiego sprawuje nadzór nad działalnością administracyjną sądów rejonowych w powierzonym mu okręgu, a także nad kolegiami do spraw wykroczeń działającymi przy tych sądach.

§ 4. 1. Prezes sądu apelacyjnego sprawuje nadzór nad działalnością administracyjną sądów wojewódzkich w powierzonym mu okręgu.

2. Prezes sądu apelacyjnego sprawuje również nadzór nad działalnością administracyjną sądów rejonowych w sprawach z zakresu prawa pracy i w sprawach gospodarczych należących do sądów rejonowych, zwłaszcza działających w okręgach sądów wojewódzkich, w których nie został utworzony wydział pracy i ubezpieczeń społecznych ani wydział gospodarczy.

3. Prezes sądu apelacyjnego może zarządzać przeprowadzanie doraźnej wizytacji lub lustracji w dowolnym sądzie rejonowym na obszarze powierzonego mu okręgu w każdej kategorii spraw, jeżeli uzna to za celowe na podstawie ustaleń dokonanych w toku innych czynności przez właściwe organy lub wyznaczone osoby.

§ 5. Plan zadań nadzorczych ustala corocznie prezes sądu po zasięgnięciu opinii kolegium sądu i przedstawia Ministerstwu Sprawiedliwości. Plan ten powinien przewidywać wizytację każdego sądu co najmniej raz w okresie dwuletnim.

§ 6. 1. Przewodniczącym wydziału wizytacji i doskonalenia kadr w sądzie apelacyjnym oraz przewodniczącym wydziału (referatu) wizytacyjnego w sądzie wojewódzkim jest wiceprezes sądu, jeżeli funkcji tej nie wykonuje prezes sądu.

2. W skład referatu wizytacyjnego w sądzie wojewódzkim powinni wchodzić sędziowie wizytatorzy sprawujący nadzór nad działalnością administracyjną sądów, w szczególności w sprawach karnych, cywilnych oraz rodzinnych i nieletnich, sądowy kurator zawodowy oraz inspektor do spraw biurowości; zarządzenie o utworzeniu tego referatu prezes sądu wojewódzkiego przekazuje do wiadomości Ministerstwu Sprawiedliwości oraz prezesowi sądu apelacyjnego.

3. W skład wydziału wizytacji i doskonalenia kadr w sądzie apelacyjnym wchodzi sędziowie wizytatorzy sprawujący nadzór nad działalnością administracyjną sądów we wszystkich rodzajach spraw, w liczbie odpowiadającej potrzebom i warunkom funkcjonowania sądu, oraz inspektor do spraw biurowości.

§ 7. Prezes sądu apelacyjnego oraz prezes sądu wojewódzkiego mogą zlecać, w uzgodnieniu z kolegium sądu, doraźne wykonanie wizytacji bądź lustracji podległych sądów sędziom orzekającym, nie mającym statusu wizytatorów.

§ 8. 1. W sądzie wojewódzkim, w którym nie utworzono referatu wizytacyjnego, czynności nadzoru nad działalnością administracyjną sądów rejonowych wykonują sędziowie orzekający w sprawach odwoławczych, wyznaczeni przez prezesa sądu.

2. W sądzie, o którym mowa w ust. 1, spośród sędziów orzekających w sprawach odwoławczych mogą być wyznaczeni sędziowie wizytatorzy, którzy orzekając w sprawach odwoławczych pełnią również dodatkowo powierzone im stałe czynności nadzoru nad działalnością administracyjną sądów rejonowych.

3. W sądzie, o którym mowa w ust. 1, prezes sądu wojewódzkiego wyznacza inspektora do wykonywania czynności kontrolnych w zakresie biurowości sądowej i organizacji pracy sekretariatów oraz sądowego kuratora zawodowego do wykonywania czynności nadzoru nad działalnością kuratorów sądowych.

§ 9. 1. Sędziowie wizytatorzy wykonują swe zadania przez:

- 1) przeprowadzanie problemowych i tematycznych wizytacji i lustracji w sądach,
- 2) wizytowanie rozpraw i przedstawianie sędziom orzekającym oraz innym pracownikom sądów uwag i spostrzeżeń poczynionych w toku wizytacji,
- 3) badanie zasadności skarg i wniosków,
- 4) udział w naradach i szkoleniach zawodowych sędziów oraz innych pracowników sądów,
- 5) inicjowanie wszczęcia postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych przez osoby i organy uprawnione.

2. Prezes sądu może zlecać sędziom wizytatorom przygotowywanie materiałów dla dokonania oceny pracy asesorów i sędziów w związku z zamierzonym wystąpieniem o powołanie na wyższe stanowisko.

3. Sędziowie wizytatorzy działający w wydziałach i referatach wizytacyjnych są obowiązani orzekać co najmniej raz w miesiącu.

§ 10. W toku wizytacji bada się w szczególności sprawność postępowania sądowego, w tym zwłaszcza przygotowanie posiedzeń, wykonywanie czynności w toku postępowania międzyinstancyjnego, a także wykonywanie orzeczeń sądowych, zwracając przy tym uwagę na kulturę pracy sądu oraz osób wykonujących dane czynności.

§ 11. 1. Z przebiegu wizytacji sporządza się sprawozdanie zawierające poczynione ustalenia i ocenę pracy wizytowanego sądu wraz z ewentualnymi wnioskami o wytknięcie naruszeń obowiązków służbowych, a także — w razie potrzeby — zawierające wnioski o wniesienie przez Ministra Sprawiedliwości rewizji nadzwyczajnej lub o wystąpienie z pytaniem prawnym.

2. Sprawozdanie z wizytacji wraz z projektem zarządzeń powizytacyjnych przedstawia się prezesowi sądu w terminie 14 dni od zakończenia wizytacji.

§ 12. 1. Prezes sądu apelacyjnego lub wojewódzkiego, na podstawie sprawozdania z wizytacji, wydaje zarządzenia prezesowi wizytowanego sądu i określa termin ich wykonania.

2. W wypadku przeprowadzenia wizytacji w sądzie rejonowym przez sędziego wizytatora sądu apelacyjnego, prezes tego sądu przesyła zarządzenia powizytacyjne na pośrednictwem prezesa sądu wojewódzkiego.

3. Odpis sprawozdania z wizytacji i wydanych zarządzeń prezes sądu przedstawia Ministerstwu Sprawiedliwości, jeżeli zachodzi potrzeba:

- 1) wniesienia rewizji nadzwyczajnej,
- 2) wystąpienia do Sądu Najwyższego o wyjaśnienie przepisów, których stosowanie wywołuje rozbieżności w orzecznictwie,
- 3) zawiadomienia właściwych organów o konieczności skorygowania lub uchylecia przepisów sprzecznych z ustawą,

a także w innych wypadkach, jeżeli jest to celowe.

§ 13. Prezes sądu apelacyjnego lub wojewódzkiego, jeżeli wnioski powizytacyjne uzasadniają taką potrzebę, zwołuje, w terminie jednego miesiąca od zakończenia wizytacji, konferencję z udziałem prezesa, sędziów i asesorów wizytowanego sądu, na którą może również zaprosić przedstawicieli samorządu ławniczego; na konferencji omawiane są wyniki wizytacji.

§ 14. Sędziowie wizytowanego sądu mogą zgłaszać prezesowi sądu apelacyjnego lub wojewódzkiego oraz Ministrowi Sprawiedliwości uwagi i wnioski co do przeprowadzonej wizytacji.

§ 15. 1. Lustracja ma na celu zbadanie określonej problematyki z zakresu działalności administracyjnej sądu.

2. Przepisy § 11, 12, 13 i 14 stosuje się odpowiednio.

§ 16. 1. Inspektor do spraw biurowości sądowej wykonuje czynności kontrolne w zakresie biurowości sądowej i organizacji pracy sekretariatu, a na polecenie prezesa sądu wojewódzkiego — również w zakresie biurowości komorników.

2. W toku przeprowadzania lustracji inspektor bada w szczególności:

- 1) prawidłowość stosowania przepisów regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów oraz instrukcji o biurowości, sposób wykonywania zarządzeń i orzeczeń oraz organizację pracy sekretariatów,
- 2) stan zaległości, ze szczególnym uwzględnieniem spraw, w których postępowanie trwa dłużej niż 6 miesięcy,
- 3) sposób prowadzenia ksiąg i innych urządzeń ewidencyjnych oraz — wyrywkowo — rzetelność sporządzania sprawozdań statystycznych,
- 4) warunki i kulturę pracy oraz poziom przygotowania pracowników sekretariatów.

3. Inspektor w sądzie apelacyjnym koordynuje działalność inspektorów w podległych sądach wojewódzkich i uczestniczy w szkoleniach sekretarzy sądowych.

§ 17. 1. Inspektor do spraw biurowości omawia w toku czynności kontrolnych z pracownikami sekretariatu ujawnione błędy i wskazuje prawidłowy sposób załatwienia, a po zakończonej lustracji przekazuje swoje spostrzeżenia i uwagi przewodniczącemu wydziału, prezesowi sądu rejonowego oraz właściwemu sędziemu wizytatorowi.

2. W terminie 14 dni od zakończenia lustracji inspektor przedstawia prezesowi sądu sprawozdanie wraz z wnioskami co do potrzeby wydania zarządzeń polustracyjnych.

3. Przepis § 12 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

§ 18. Zakres czynności nadzorczych sądowego kuratora zawodowego, wyznaczonego do sprawowania kontroli nad działalnością kuratorów sądowych, regulują odrębne przepisy.

§ 19. W Ministerstwie Sprawiedliwości czynności z zakresu nadzoru nad działalnością administracyjną sądów w szczególności polegają na:

- 1) ustalaniu i koordynowaniu kierunków nadzoru wykonywanego przez prezesów sądów,
- 2) dokonywaniu analiz prawomocnych orzeczeń sądowych, zwłaszcza w zakresie stosowania przepisów dotyczących nowych instytucji prawnych,
- 3) przeprowadzaniu doraźnych wizytacji i lustracji,
- 4) przedstawianiu Ministrowi Sprawiedliwości rocznych informacji o działalności sądów oraz o wykonywaniu nadzoru przez prezesów sądów,
- 5) organizowaniu konferencji w zakresie działalności nadzorczej.

§ 20. Minister Sprawiedliwości bada i ocenia nadesłane materiały i propozycje z zakresu nadzoru wykonywanego przez podległe mu organy i wydaje w tych sprawach stosowne polecenia.

§ 21. Traci moc rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 grudnia 1985 r. w sprawie szczególnych zasad wykonywania nadzoru nad sądami i sędziami oraz nad państwowymi biurami notarialnymi (Dz. U. Nr 59, poz. 303).

§ 22. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Sprawiedliwości: *W. Chrzanowski*